

dvanaest neobjavljenih pisama

(jakobu grimu, nikolaju ivanoviču
nadeždinu, arkadiju peiću, visokoslavnom
c. k. ministarstvu pravde)

vuk stefanović karadžić

JAKOBU GRIMU

I

Visokopoštovani gospodine i prijatelju!

Verovatno ste saznali iz novina da je smrt odnela našeg prijatelja Kopitara preko kojega mi je sreća udelila Vaše cenjeno poznanstvo; ali ja se čvrsto nadam da ćete Vi i dalje čuvati svoje prijateljstvo prema meni.

Slobodan sam da Vam pošaljem u prilogu 3 primerka II knjige novog izdanja srpskih narodnih pesama. Jedan primerak je za Vas, jedan i priloženo pismo molim Vas da pošaljete zgodnom prilikom gospodi Robinzon - TALVJ u Ameriku, a treći u Getingen. Mislim da sam Vam još preko Kopitara poslao i za Getingen jedan primerak I knjige sprskih narodnih pesama, ako to slučajno nisam učinio, poslao bih Vam ga s najvećim zadovoljstvom. Pesme koje su, u sadržaju primeraka namenjenog za Vas, obeležene crvenim tačkama one su kojima je ovo izdanie uvećano. Nadam se da će imati čast da Vam ove godine pošaljem i treću knjigu koja će obuhvatiti jučačke pesme od početka turske vladavine nad Srbima do našeg vremena. I Vi i gospodin profesor Ranke izrazili ste želju za doslovnim prevodom srpskih narodnih pesama na nemacki jezik. Moja kćer se bavi jednim takvim prevodom; mislim da će joj dati da tako prevede i nekoliko od onih pesama koje je Talvj izdala u metričkom prevodu. Do sada je moja kćer prevodila samo one kojih nema u Lajpciškom izdanju čak ni na srpskom. Tri Vam šaljem na uvid. Vi biste morali naći izdavača koji bi za to platio pristojan honorar. Pošto bi se ovi prevodi morali stampati zajedno sa originalima, to bi bila i najbolja čitanka za sve ljubitelje srpskog jezika. Neke primedbe, koje se odnose na jezik originala, napravio bih ja sa svojom kćer; druge, zajedno sa predgovorom, mogli biste dodati Vi, prema svome nahodenju. Zbog srpskog jezika bilo bi najbolje da se ta knjiga stampa ovde. U svakom slučaju ja bih Vam ceo prevod poslao ranije da ga pregledate i ispravite.

U toku prošlog leta dobio sam, preko jednog ovdašnjeg knjižara, produžetak Vaše Nemačke mitologije, kojom ste me udostojili proteklog leta. Samo, nedostaje mi još uvek kraj. Ovo što sam dobio završava se sa 77. tabakom. Sada ne znam ni koliko mi još nedostaje, ni da li je ono već izašlo, ili se izgubilo nemarnošću dostavljača.

Molim Vas da isporučite moje najljubaznije pozdrave Vašem cenjenom gospodinu bratu, njegovoju supruzi i njegovoju dragoj deci.

S poštovanjem nazivam se Vašim odanim slugom.

Beč, 18. februara 1845.

Vuk Steff. Karadžić

II

Gospodinu Jakobu Grimu

Visokopoštovani gospodine i prijatelju!

Prošlo je skoro tri meseca otkako sam imao čast primiti Vaše ljubazno pismo od 11. novembra 1849., a tek sada dospevam da Vam odgovorim. U nadi da ovu prividnu nemarnost nećete pogrešno protumačiti, s obzirom na moje visoko poštovanje i odanost kao i na moje, često poremećeno, zdravlje, uzdržavam se od svakog daljeg izvinjavanja i počinjem odmah time da Vam se ponovo i najsrdačnije zahvalim za ljubazni trud oko slanja knjiga Kralju. Pre nekoliko nedelja opet sam dozvolio sebi da Vam pošaljem, po zetu kneza Miloša, gospodinu Nikoliću iz Rudne, jedan primerak *Poslovica* kao i jedan primerak *Kovčevića*. Oprostite mi, molim Vas, što opet moram da Vam dosadujem takvim stvarima. Od Pinkertona nisam dobio ni reči ni na moje ni na Vaše pismo. Ne znam čak ni gde se on sada nalazi, ni da li je uopšte još živ. Vaše pismo

sam odavno poslao u Beograd. Znam da dodeljivanje diplome Srpskog društva za Vas ne može imati ni izdaleka onu vrednost koju je za mene imalo naimenovanje za člana Getingenskog učenog društva, a koje mi je dodeljeno pre oko dvadeset i pet godina, Vašom zaslugom, plemeniti prijatelju! U stvari, čast je za Društvo (i sreća za celo Srpstvo!) što ima priliku da može da ubroji i svoje članove i jednoga čoveka kao što je Jakob Grim! Što se mene tiče, ja se radujem što moji zemljaci već sada počinju uopšte da shvataju i cene Vašu veliku zaslugu za srpski jezik i ceo narod.

Stvarno mi je žao što general Kničanin nije lično bio kod Vas. On mi se po povratku u Beč izvinuo time što je za vreme svog kratkog boravka u Berlinu bio bolestan; ali ja mislim da se on stideo što ne zna nemački.

Koliko je meni poznato, srpski narod nema izraza za Scheiterhaufe. Stili ima *spražnica*, *rov*, *strub*, *zgorjenica*. *Rov* (od *riti i roviti*) kaže da je uzeo iz glagoljaškog trebnika *strubb* iz ruskog rečnika, ali u ruskom jeziku sam našao samo *strub* (od *srubit*), pa je *strub* kod njega, verovatno, greška u pisanju. U Ilirsko-namačkom rečniku od I Mažuranića i I. Užarevića, koji je objavljen 1842. u Zagrebu, stoji najpre *lomača*, a onda (iz Stulija) *spražnica i sgorjenica*. A u Nemačko-srpskom rečniku od Demetra Isailovića, koji je objavljen 1847. u Beogradu, stoji *sgorelište, sažigalište*. Obe ove reči prevodilac je, sigurno, sam napravio, kao što su i dubrovačke reči *spražnica* i *sgorjenica* napravljene tek u novije vreme. Ja samo ne znam kako je nastala hrvatska reč *lomača* (verovatno od lomiti, možda drva), i koliko bi mogla biti stara.

Komisija koja je postavljena u Beču radi utvrđivanja slovenske pravne terminologije nije imala nikakav drugi cilj, nego da prevede najvažnije pravne izraze na sve slovenske jezike u austrijskoj monarhiji. Komisija se bavila time od 1. avgusta do kraja novembra i prevela je za to vreme oko 8000 pravnih reči koje će uskoro biti štampane, sva narečja (naime češko, poljsko, ukrajinsko, kranjsko i srpsko-hrvatsko) zajedno u jednoj knjizi, a i svako rečje posebno.

Ja sam oduvek bio mišljenja da u svakom književnom poslu jedan čovek, koji stvar razume, može postići više nego mnogi zajedno. Sada sam se još više uverio u istinitost tog shvatanja.

I sada, na kraju, molim Vas najlepše da isporučite ljubazne pozdrave svim Vašima od mene i moje kćeri, a ja ostajem sa istinitim poštovanjem

Vaš odani prijatelj
Vuk Steff. Karadžić

III

Mnogo poštovani gospodine i prijatelju!

Sa živahnim radošću sam saznao iz Vašeg pisma od 25. aprila, da sam izabran za dopisnog člana Akademije nauka u Berlinu. Osećam se visoko počastovano što sam uvršten u jedno tako poznato i izvrsno društvo, i trudiću se koliko mogu i dalje da budem dostašan tog odlikovanja. Ali pre svega primite vi, visokopoštovani prijatelju, moju najtopliju zahvalnost. Ja vrlo dobro znam da Vama pripada najveći deo zasluge jer ste mi toliko puta pružili dokaze svog neiscrpnog prijateljstva koje me čini srećnim.

Biće slobodan da pošaljem Akademiji, što skorije, osim pisma sa zahvalnicom i nekoliko svojih knjiga. Oprostite mi što sam tako dugo oklevao sa odgovorom i izvinite me i kod Akademije. Tome su krivi duži boravak u mojoj domovini kuda sam otputovao odmah po prijemu Vašeg pisma, moje, na žalost, sve slabije zdravlje, ali najviše izdavanje moga Rečnika. Pri tome imam, kao što možete zamisliti, pored mog posla još i bezbroj neprijatnosti sa korekturom itd., koje se utoliko teže podnose ukoliko je čovek stariji. Zato se žurim da to završim koliko je moguće, što treba da bude, ako bog da, do kraja godine (...). U međuvremenu ču, i to što skorije, započeti štampanje bajki, koje će moja kćer prevoditi, tabak po tabak, pa ču Vam ih, uz Vaše odobrenje, onda možda poslati.

Dr Pinkerton je, kako sam saznao, razrešen dužnosti. Verovatno zbog poodmakle starosti. Na onu njegovo mesto postavljen je Milard iz Kelna, koji me je tražio ovde, dok sam ja bio u Beču, a kasnije mi je pisao iz Bremena da će uskoro doći u Beč da, po ovlašćenju Društva, završi onu stvar o kojoj se toliko govorilo.

Sa sruđnim pozdravima Vama i Vašima od mene i Vilhelmine koristim se ovim povodom da se potpišem kao Vaš

Beč, 13. novembra 1850.

odani sluga i prijatelj
Vuk Steff. Karadžić

IV

Visokocenjeni prijatelju!

Hvala Vam mnogo na Vašem ljubaznom pismu od 2. februara o. g. koje ste mi poslali preko gospodina Robinzona. Odgovorio bih Vam odavno, ali kao što, sigurno, znate, muči me glavobolja ibole me oči, pa zbog toga, i mojih nagomilanih poslova, dospevam tek sada da Vam odgovorim.

Moj Rečnik je sasvim gotov. Poslao sam 4 primerka po jednom mlađom Srbinu kojem je ima Vučić, koji će nastaviti svoje pravne studije na tamošnjem univerzitetu, 1 primerak je za Vas, jedan za gospodin Robison (Talvij), jedan primerak molim Vas da predate Akademiji nauka, a primerak koji je štampan na jačem papiru, pa je zbog toga nešto deblji, molim Vas da pošaljete Njegovom visočanstvu Kralju na način koji Vama izgleda najpodesniji. Vaša dobrota, koju pozajem i koju ste mi toliko puta ukazali, uliva mi hrabrost da Vam dosadujem ovom mobom, i nadam se da se neće ljuditi zbog toga.

Ovih dana sam, s 'najvećim zadovoljstvom, video oglas i probni otisak Vašeg Rečnika. U poređenju s Vašim, moj Rečnik je, što se tiče obima, kao vrabac u poređenju s nojem. Što se tiče sadržine, Vaš se može uporediti sa sokolom. Ja se, međutim, tešim time što srpska književnost i nacija prema Nemačkoj staje u istom odnosu kao i ja prema Vama.

Što se tiče ženskih imena koja su izvedena od cveća kao: Smilja, Ruža, Jagoda, Perunika, Nevenjka, Bosiljka itd., pa onda od drveća: Kalina, Malina, Borika, Jasika, Višnja, kao i ona od vuka: Vukana, Vučica, to su sve prava krštena imena. Ali Zumbul, kao i Karanfil za mladića, našao sam personificirane samo u psmama. Spiskove ovih imena nisam, na žalost, sastavio; zapisao sam ih samo u Rečniku, koliko sam se setio.

Ovih dana nameravam da putujem u Srbiju na 6 nedelja ili najviše 2 meseca, a do jeseni ću Vam, nadam se, moći poslati srpske bajke, kao što smo se dogovorili.

Srdačan pozdrav od mene i moje Mine Vama i svima Vašima. Ostanite mi zdravi kod takvog ogromnog i napronog posla.

Sa izvrsnim poštovanjem
Vaš na jordaniji

Vuk Stefanović Karadžić

Beč, 13. aprila 1852.

uroš predič. vukov portret

V

(Original u Državnoj biblioteci u Zap. Berlinu, signatura: NI Grimm 582)

Visoko cenjeni prijatelju!

Po povratku iz Crne Gore našao sam Vaše dragi pismo sa veselom i za mene tako laskavom vešću da mi je dodeljen Orden crvenog orla 3. reda. Ne mogu Vam rečima izraziti svoju zahvalnost za mnoge ljubazne usluge koje ste učinili ne samo meni nego i srpskom narodu, jer ste Vi, sa našim pokojnikom Kopitarom, bili prvi koji ste odali priznanje mojim slabim početnim književnim pokušajima i trudili se da im pribavite uvaženje na čast našem narodu. Zato Vam se još jedanput najsrdičnije i najiskrenije zahvaljujem, i molim Vas da kažete i gospodinu baronu Humboltu, kada

se sastanete sa njim, da mu se, ganut u srcu, zahvaljujem na njegovom ljubaznom i uspešnom trudu. Orden mi je uručen tek pre nekoliko dana.

Štampanje mojih Pripovedaka na srpskom završeno je. Pedeset ih je na broju, na 15 tabaka. Među njima su 3 legende o Salomonu i 2 basne. Moja Mina je prevela već više od polovine, i ja se nadam da ću Vam moći poslati prevod do početka novembra, prema našem dogovoru. Sa željom da Vas bog sačuva zdravog kod takvog Vašeg napornog rada, i sa srdačnim pozdravima svima Vašima, kako od mene tako i od Mine, potpisujem se sa izvrsnim poštovanjem kao

Vaš odani
Vuk Stef. Karadžić

VI

Visokopoštovani gospodine i prijatelju!

Otkako sam prošle godine u Berlinu poslednji put imao čast da se lično uverim u Vaše zdravlje, nisam više dobio od Vas nikavu vest. Uprkos tome, hoću da verujem da ste u najboljem zdravlju i da neumorno napredujete u svom velikom radu od kojeg, doduše, već duže vreme nije izlazio nastavak (ili, možda, meni nije stigao?), ali će to sigurno uskoro biti brzo nadoknađeno sa nekoliko svezaka, jednom iza druge.

Slobodan sam da Vam, u donosiocu ovog pisma, predstavim svoga sina Dimitrija koji je tek nedavno nazimenovan za srpskog kneževskog oficira. On je završio šestogodišnju austrijsku vojno-inženjersku akademiju u Bruku na Taji, a srpska vlada ga je sada poslala u Berlin da tamо izuči više vojne nauke koje jedan oficir inženjerije i generalštaba mora da poznaje. Srpska vlada ga je, doduše, snabdela preporukom za pruskog ministra predsednika Montofela. Ali, ja Vas, visokopoštovani prijatelju, i pored toga molim da mi poklonite svoju blagomaklonsost i da mu pri njegovom prvom koraku u svet pomognete svojim savetom i preporukom, s obzirom na Vaše sveobuhvatno znanje i Vaša široka poznanstva, i to činim jer sam uveren u Vašu dobrotu o kojoj ste mi već toliko puta pružili dragocene dokaze, i ubeden sam da će moja molba i ovog puta biti uslušena.

Dozvolite mi da Vas uverim u svoje izvrsno poštovanje s kojim imam čast biti Vaš

odani sluga i prijatelj
Vuk Stef. Karadžić

VII

Slavnom Nemcu
Jakobu Grimu
Dragi i visokopoštovani prijatelju!

Vi ste sa pokojnim Kopitarom najviše doprineli tome da su se srpske narodne pesme tako raširile po celoj Evropi i ostalom učenom svetu u slavu srpskog naroda. Osim toga Vi ste me već od 1823. godine, kada sam imao sreću da Vas vidim i upoznam u Kaselu, stalno nagovarali i podsticali na to da izdam nešto i od srpskih narodnih bajki: ovom knjižicom sada ispunjavam tu želju. Uveren sam da ova knjižica neće biti nikome tako dobrodošla kao Vama; zato sam se i osmeli da je ukrasim Vašim slavnim imenom. Za mene će biti posebna radost i sreća ako Vi budete mišljenja da su i ove bajke, u poređenju s psmama (pored pesama), dostaone srpskog naroda.

Beč, na Dan mučenika (9. marta) 1853.

Vaš zahvalni prijatelj
Vuk Stef. Karadžić

VIII

Visokopoštovani gospodine i prijatelju!

Pošto gospodin dr Zigfrid Kaper, koji je stekao zasluge za nemacku i srpsku književnost svojim delom na memaćkom jeziku »Srpski car Lazar« i svojim prevodom srpskih narodnih pesama pod naslovom »Srpske pesme«, upravo putuje u Berlin i želi imati čast da Vas lično upozna prilikom tog putovanja, zato se sa zadovoljstvom koristim ovim povodom da Vas najsrdičnije pozdravim, dozvoljavajući sebi da Vam u donosiocu ovog pisma predstavim dr. Kapera.

Srpske bajke Vam nisam mogao do sada poslati kako sam obećao, iz tog razloga što je moja kćer Mina bila primorana, zbog nervne slabosti, da uopšte ne radi duže vremena, i tako je morala da prekine prevodenje bajki koje je skoro gotovo, izuzev tri tabaka. Pošto se sada prilično oporavila, ona se nuda da će uskoro biti gotova s time.

Sa željom da Vas bog sačuva još mnogo godina u najboljem zdravlju i tako krepkog u duhu kao do sada, čast mi je potpisati se s posebnim poštovanjem kao

Beč, 26. 12. 1852.

Vaš odani sluga
Vuk Stef. Karadžić

Pisma su prevod sa nemackog. Originali se nalaze u Državnoj biblioteci u Berlinu.

NIKOLAJU IVANOVIĆU NADEŽDINU

IX

У Бечу 28 окт. 1851.

Милостиви государ Николај Иванович!

Синоћ донесе телеграф из Трста Тирки глас да је умро владика црногорски. Његов нашљедник, којега је он још преклани одредио, Данило Станков, момчић од 23 године, био је пошао у Петербург да се учи, а сад мислим да ће се вратити нарат. Сад у Црној гори може бити свашта. Може бити да ће Црногорци огледати да накнаде оно што се за неколико година нијесу били између себе, а најпослије Бог зна како ће бити: ако Данила не приме за владику, може бити да ће се Ђорђије Савов начинити књаземъ од Црне горе. Владичин старији брат Поро има највише новаца у рукама, али се не зна или ће гледати (ако му буде могуће) с њима да побјегне у Котор, или да се начини господаром од Црне горе.

Надам се да сте примили моје писмо од 30 септ. с огласом о речнику, од којега је већ 48 табак у послу.

Ви знате да је овдје госпођа покојнога Димитрија Максимовића са своје 3 кћери, од којијех 2 старије почеле су од мене учити српски.

Молим вас да бисте казали мој поздрав и поклон Александру Максимовићу Књажевићу и Ивану Петровићу Липранди, а тако и Исмаилу Ивановићу Срезњевскоме.

Ваш
дојакошњи
Вук Стеф. Каракић

Оригинал.
ЦГАЛИ ССР, ф. 1387, оп. I, ед. хр. 5, л. 8 и 8 аб.

X

Ваше Превосходитељство.
Милостивији Государ,
Николај Иванович!

Најпослије сам ја писао вама 28 окт. прошасте године, а од вас нијесам примио писма како оно по Госпођи Гажићи.

У нас нема ништа ново. Платон се сасвијем намерио с патријархом, и сад се припрема да зида двор у Новоме Саду.

С великим радости разумио сам да вам се може (и мора) казати Ваше Превосходитељство. Да вам је срећно, и да дочекате те га промијените на Високопревосходитељство!

Мој је Рјечник један пут већ готов, хвала Богу! За сад вам шаљем само три: један вама, други И. И. Срезњевскоме, а онај трећи, што је мало љепше свезан, молим вас да бисте предали Русскому Географскому [Обществу]. Док пођу паропловим морем послаћу вам и остале за ваше пренумеранте, а што их преко њих примите више, за оне молим вас да бисте их коме препоручили да се пошаљу у Москву Осипу Максимовичу Бодянскому.

Ја до неколико дана мислим отићи у Србију на једно два мјесеца, еда би ми се глава мало разведрила. У Босни су сад нови немири, и опет нема пута онамо: кад се што неда неда!

Ако жив, и здрав будем и ако узимам трошка гледаћу на друго прољеће (око ово доба године) да вас походим ту.

Учинили бисте ми љубав код бисте ми могли поплати *Толкование на Псалтирь*, које/се спомиње у предговору к Руској Псалтири на страни II. на дну. Ако се скоро врати амо нови Црногорски владика Данило, то бисте ми по њему могли поплати.

Збиља! И ја сам постао члан второга оддјеленија Императорской Академије наук! За ову част ја сам особито дужан захвалити вама и И. И. Срезњевскоме. Како сам рђаво с главом и с очима још сам дужан одговор на два писма И. И. Давидову, него ћу гледати ово дана да се како накним и да му одговорим и да пошљем један Рјечник за оддјеленије Русскаго зика и Словесности.

Моја жена и Мина љубазно вас поздрављају, а тако и ја

Ваш

једнако дојакошњи
У Бечу 29. марта
852.

Вук Стеф. Каракић

Поменута овдје три Рјечника предао у канцеларију Руске посаобине, а писмо ово шаљем вам по пошти. – Молим кажите мој покорни поклон Александру Максимовичу, а и И. И. Срејњевскоме.

Оригинал. ЦГАЛИ ССР, ф. 1387, оп. I, ед. хр. 5, л. 9-10.

ARKADIJU PEIĆU

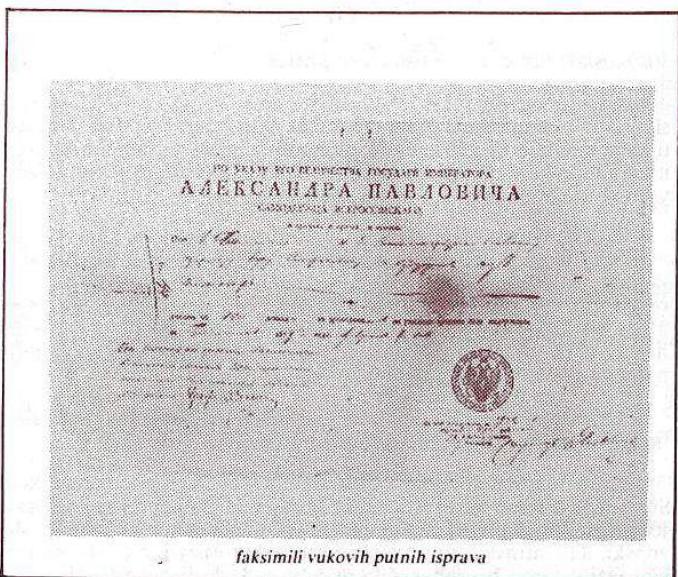
XI

У Бечу 29. Септ. Римскога 847.

Граду Аркадију Пеићу у Темишвару.

Примио сам Ваше писмо од 20. о. м. у коме ми јављате да Вам је Ваш епископ Г. Живковић забранио продавати мој пријевод Новога Завјета »из узрока што су сви Епископи оти новије Екселенции Гдина Архиепископа оти Рајачића налоги добили да се забране и да Вам је то јавио сингел епископски Г. Стефан Михаиловић; и питате ме шта ћете чинити с тијем књигама.

Ја се не могу научити како сте Ви, као паметан човјек и грађанин те слободне вароши краљевске могли послушати такову заповјест или забрану и моје књиге, које мене тако-стоје новаца као и Вас ваше мараме и остали хеспап у дућану, толико времена садржати, од продаје на моју штету. Да је Г. Живковић ту Фејшпан или командирендер опет он по правди не би смio прије забранити књиге која је у Бечу с допуштањем државне цензуре наштампана и у Маџарску унесена законијем путем док не би на то добио заповјест од своје надлежне Власти. Коме није по вољи да се та књига моја продаје нека тужи надлежнијем властима, па ако му се тужба услиши онда ће се опет преко надлежнијех власти она забранити: тако бисте Ви примили ту забрану преко Темишварскога магистрата, а не преко епископскога сингела.

faksimili vukovih putnih isprava

Ја се надам да Ви сад морате признати да је ово све овако као што Вам кажем; него може бити да Ви не марећи за правду нијесте ради чинити што некоме против воље: за то вас молим да то 20 егземплада Новога Завјета предаје ту Г. Теодору Радичевићу, контролору у Ћ. к. солари и царини, а он ће Вам дати ону форинту сребра што сте платили за њих кирије од Поште до Темишвара; али Вас молим одмах да му их предаје.

Што се тиче мојијех осталојех књига које су код Вас, ако Вам нијесу на сметњу и досаду ја бих Вас молио да и у напредак остану код Вас; ако ли Вам што сметају и досађају, а Ви и њих предаје Г. Радичевићу, и примите од мене захвалност што сте их и до сад држали.

Ујеравајући Вас о истиноме мом почитању и о захвалности остајем Вам покорни слуга

B. C. K.

(На почетку писма Вук забележио и прецао три пословице.)
Ће нема ограде по злу иде баштина
Глава је старија од књиге
Вино од лозе, млијеко од козе, човјек од човјека

(Туђим рукописом:)
У Бечу (и тд.)

Концепт:
АСАНУ, 8453.

Da bi se sada slovenski jezici primenjivali u zakonodavstvu i administraciji ono-liko koliko im je to ustavom dozvoljeno, da bi se, naime, izlaženje opštег Državnog službenog lista po rešenju od 4. marta moglo na prikladan način realizovati na svim je- zicima koji se upotrebljavaju u zemlji, smatram sam za potrebno da pozovem u Beč nekoliko osvedočenih znalaca slovenskih jezika i poverim im zadatku da utvrdi pravničku terminologiju koja će, delom preuzeta iz starijih pravničkih izvora a delom stvor-ena na osnovu prirodnog bogatstva raznih slovenskih dijalekata, biti u duhu tih jezika i prema kojoj bi se upravljaljali najpre u redakciji Državnog službenog lista, a onda i u opštoj praksi.

Kako se Vaše blagorodstvo izdavanjem srpskih narodnih pesama koje su stekle evropsku slavu, a isto tako i svojim izvršnim srpskim rečnikom, pokazalo kao jedan od prvih znalaca slovenskih jezika, veoma mi je stalo da Vas priborijem za saradnju na delu koje sam nagovestio, a verujem da, s obzirom na njegov značaj za Srbe u austrijskoj monarhiji, mogu pretpostaviti da će Vaše blagorodstvo rado iskoristiti priliku da svojim austrijskim suplemenicima na taj način pomognete, što će kao član učestvovati u radu Komisije za utvrđivanje pravničko-političke terminologije za srpski jezik, za- jedno sa ostalim stručnjacima, koji će preuzeti isti zadatak za druge slovenske jezike.

Kao dan okupljanja svih članova odreden je prvi avgust o.g. pa polazeći od ovoga, molim Vaše blagorodstvo da se, ako je voljno odazvati se mom pozivu, pojavi na me- stu odredenom za ovaj skup, pošto prethodno o svojoj odluci obavestite šefu redakcio- nog biroa Službenog lista, savetnika ministarstva Hya.

Beč, 10. jula 1849.

(potpis nečitak)

Blagorodnom
gospodinu Vuku Stefanoviću Karadžiću

Original.
ASANU, 8552/158.

XII

Visokoslavnom c. k. ministarstvu pravde

Iako se osećam vrlo polaskan poverenjem koje mi visoko-slavno c. k. ministarstvo pravde ukazuje, imenujući me za predsednika komiteta koji ima zadatku da revidira prevod gradanskog zakona na ilirski jezik, na moju žalost ne mogu na odgovarači način udovoljiti ovom pozivu punom časti.

Razlog ovome leži delimice u mome narušenom zdravlju, ali velikim delom u teškom stanju naše književnosti i u tako velikoj razlici u mišljenju naših književnika, čak i onih koji učestvuju u ovom važnom poslu, i ne hoteći nekom od njih da se približim, mogu da kažem da su oni svi neosporno protiv mojih književnih načela, a da često ni ne znaju narodni jezik, niti hoće da priznaju njegova prava pri nastanku neke literature.

U odnosu na ovaj predmet dozvoljavam sebi da visokoslav- nom c. k. ministarstvu pravde učinim sledeće opaske:

Svim Južnim slovenima austrijske monarhije – sa izuzetkom Slovenaca u Kranjskoj, Koruškoj i Štajerskoj – potreban je samo jedan prevod gradanskog zakonika, jer srpski, ilirski, hrvatski, slavonski, dalmatinski, dubrovački jeste jedan i isti jezik; glavna razlika leži u tome što jedan deo ovog naroda koji govoriti istim jezikom pripada pravoslavnoj, drugi deo katoličkoj veri, i što se prvi služi slovenskim, drugi latinskim pismom iz tog razloga bi se morala obezbediti dva izdanja jednog i istog prevoda, jedno slovenskim, drugo latiničkim pismom.

Da bi u tu svrhu urađeni prevod kontrolisala sa dovoljnim uspehom, i po mogućnosti ga usavršila, ne bi bilo potrebno sastavljati komisiju od najboljih, nego bi se, šta više, morali sazvati najbo- lji poznavaoči stvari iz celog tog naroda obe veroispovesti iz raznih krajeva. Kao takve mogao bih na primer označiti sledeće gospoduru: pravoslavne vere Nikanora Grujića, arhimandrita manastira Kuveždina u Sremu; Mojsija Georgijevića, zemaljskog advokata i glavnog beležnika virovitičke županije u Slavoniji; ovdašnjeg žitelja, doduše mladog, ali jednog od prvih znalaca srpskog jezika, opšte poznatog Đuru Daničića iz bačke županije; katoličke vere: advokata Ivana Mažuranića iz Zagreba, advokata Antona Vakanovića iz Rijeke, profesora Antona Kuzmanovića iz Zadra i advokata Kaznica iz Dubrovnika.

Najzad, uzimam sebi još slobodu da ukažem na to da bi možda bilo svršishodnije da se pričeka sa revizijom predmetnog prevoda gradanskog zakonika do završetka poslova sazvane komisije za utvrđivanje pravno-političke terminologije za slovenske jezike austrijske monarhije.

Beč, 21. jula 1849.

Original:
ASANU, 8552/158

biografija

v. s.

karadžića

mina karadžić

VUK STEFANOVIĆ KARADŽIĆ

je rođen 7. novembra 26. oktobra po starom kalendaru 1787. u selu Tršiću, u srežu Jadar, današnje Kraljevine Srbije. Njegov otac, Stevan, bio je poreklom iz vrlo ugledne porodice Karadžić u Drobnjaku, u Hercegovini. Njegova mati Jegda bila je takođe iz Hercegovine, rođena kao kći Sime Zrnića iz Nikšića.

Njihovi preci su oko 1737. godine otišli u Frajkorce, da se pod zastavom »nemačkog cara« bore protiv Turaka, a kada su predali i Novi Pazar, povukli su se sa još oko 40 uglednih porodica u Srbiju, naselili se tu i osnovali selo Tršić.

Kako od petoro dece, rodene pre njega, njegovo majci nijedno nije ostalo u životu, dato je novorodenom ime Vuk – vuk – da mu ne bi naškodile veštice.

I Vuk ostade u životu i odraste na veliku radost svojih roditelja. Već rano pokrenula se u njemu, sasvim neobičljeno, ljubav ka pismu i knjizi, već u šestoj godini. Rano još je pokazao veliku ljubav za knjige. Tek što je napunio šest godina vršljao je sa savijenom korom brezovog drveta, skidao je belu, mekanu i presavijao u knjigu, pa iz nje pevao i čitao, kao što je čuo u obližnjem manastiru od kaludera kad ga je otac tamo vodio.

Njegov rođak Jevta Savić, vičan čitanju i pisanju, podučavao ga je slovima, a u nedostatku mastila rastvarao je barut u malo vode i crtao pojedinu slova.

Dečak je žudno učio i dok je čuvao koze u šumi, njegovo najmilije zanimanje bilo je od tada crtanje naučenih slova sokom od crnih trešanja na brezovoj kori. Prvi moskovski bukvare, koji mu je rođak Jevta Savić kasnije poklonio, bio je njegov odani pratilac i često je govorio da su mu putnici koji su nailazili kazivali kako se čita ovo ili ono, no da je u većini slučajeva dobijao odgovor: »E, moj sine, to ne znam ni ja sam.«

Kasnije ga je otac poslao u Loznicu, gde je bila otvorena škola, prva u zemlji od strane jednog privatnog lica, u kojoj je mali Vuk s lakocom učio sve ono, s čime su drugi lupali glavom. Odande ga je otac prebacio u manastir Trnoš, gde su se kaluderi bavili većim brojem učenika, i time su izvori njegove žedi za znanjem bili iscriveni.

Pri izbijanju prvog ustanka protiv Turaka 1804. priključio se Vuk nacionalnom pokretu, te je vičan čitanju i pisanju radio celo vreme ustanka pod Karadorđem u službi svoje otadžbine.

Prvo sekretar kod nepismenog vojvode Đorda Čurčije, zatim kod vode Jakova Nenadovića, radio je neko vreme u kancelariji tamošnjeg sprskog senata u Beogradu, a pošto je stekao poverenje, tadašnjih vlastodržaca poveravali su mu i Karadorđe, a i Senat mnogobrojne administrativne i političke misije koje je uvek vredno, sa njemu staloženom pouzdanošću izvršavao.

Godine 1815., posle katastrofe od 1813., morao je Vuk, sa mnogim svojim zemljacima da prebegne na austrijsko tlo. Doselio se u